С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Даниела Маринова Николова, катедра Екология и ООС, Биологически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Професионално направление 4.3. Биологически науки (Зоология на безгръбначните животни – Ентомология, Биостатистика), обявен в ДВ, бр. 29 от 24.03.2026 год. за нуждите на Биологическия факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ – катедра „Зоология и антропология“.

В обявения конкурс единствен кандидат е гл. ас. д-р Румяна Димитрова Костова-Бекчиева, която е представила всички необходими документи според изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Софийски университет “Св. Климент Охридски”. Документацията по конкурса напълно отразява академичната дейност на кандидата.

Кратки биографични данни за кандидата. Гл. ас. д-р Румяна Димитрова Костова-Бекчиева завършва висшето си образование през 2000 г. в Биологическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”, специалност Биология, специализация (магистърска програма): Зоология на безгръбначните животни, Ентомология и втора специалност: Учител по биология. След завършването си тя продължава като докторант ДП “Ентомология”, Софийски университет. Темата на дисертацията ѝ е “Фаунистични и екологични проучвания на съобщества на бръмбари бегачи (Coleoptera: Carabidae) в агроценози около София.” През 2004 г. Румяна Костова-Бекчиева придобива научната и образователна степен „доктор“.

Гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева има почти 21 години трудов стаж в Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Научната ѝ кариера започва през 2004 като старши асистент в катедрата по Зоология и антропология. През 2010 тя е избрана за главен асистент в същата катедра, където продължава да работи и до днес. Научната дейност на д-р Румяна Костова-Бекчиева е в областта на таксономиятаа, фаунистиката и екологията на бръмбари бегачи (Coleoptera: Carabidae), пселафини (Coleoptera: Pselaphinae) и защитени видове бръмбари, приложение на количествени методи и

анализи при фаунистични и екологични изследвания, мониторинг и оценка на състоянието на редки и защитени видове животни. В този смисъл, кариерното израстване и професионалната квалификация на кандидата напълно отговарят на тематиката на обявения конкурс за доцент в катедра Зоология и антропология.

Оценка на дейността на кандидата

Учебно-преподавателска дейност. Преподавателската активност на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева е висока, включваща извеждането на различни лекционни курсове и практически занятия на студенти от различни специалности, бакалавърско и магистърско обучение в Биологическия факултет на СУ. За последните пет години средно общата и аудиторната ѝ учебна заетост са съответно 510,3 и 329,8 часа. За студентите, бакалавърско обучение при Биологическия факултет на СУ гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева провежда курса по *Биостатистика* (спец. Екология, Биомениджмънт и устойчиво развитие и *Biostatistics* на английски език за ERASMUS+ студенти спец. Биология. Същевременно, тя извежда също и практическите занятия по *Зоология на безгръбначни животни* (всички специалности) и *Биостатистика* (спец. Биология). В магистърското обучение гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева извежда лекциите и практическите занятия по *Биологичен контрол на вредни насекоми* (спец. Ентомология, Паразитология) и *Голям практикум по Ентомология - Coleoptera* (спец. Ентомология). Провежда също практически занятия по *Морфология, анатомия и систематика на насекомите* (спец. Ентомология). Гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева е била научен ръководител на трима успешно защитили дипломанти. Тя е неоценим помощник в работата на докторантите, особено със статистическите анализи. В заключение, оценявам високо цялостната учебно-преподавателска активност на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева.

Научно-изследователска дейност. Гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева има ясно очертан профил на научноизследователската работа. Изследванията ѝ обхващат различни аспекти на таксономията, филогенията, фаунистиката и екологията на бръмбари от няколко групи: бръмбари бегачи (сем. *Carabidae*), редки и защитени видове бръмбари, както и представители на подсем. *Pselaphinae* (сем. *Staphylinidae*). Те включват също и приложение на методи за статистически анализ и визуализация на данни при проучвания и върху други групи насекоми и бозайници. Тези изследвания намират израз във висока

публикационна активност и разработване на множество научно-изследователски проекти.

За участие в конкурса за доцент са представени 23 научни труда - 21 научни статии в международни научни издания, реферирани и индексирани в WoS/SCOPUS и две глави от книги, всички в съавторство. Статиите са разпределени по квартили както следва: в Q1 – 2 статии, в Q2 – 8 статии, в Q3 – 7 статии, Q 4 – 4 статии. Седемнайсет от публикациите са в издания с IF и SJR, а 5 са в издания само с SJR. Шест от публикациите са включени като равностойни на хабилитационен труд. Те са публикувани в престижните научни списания *Zootaxa, Biodiversity Data Journal, Nature Conservation*. В тях гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева е на първо място, което доказва нейната водеща роля в изследванията. В останалите научни публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и Scopus), извън хабилитационния труд (групирани в Група от показатели Г) гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева също заема най-често първо, второ или трето място сред колектива. Съавторството в научните трудове показва тясно сътрудничество с редица колеги у нас и в чужбина, специалисти в областта.

Доказателство за значимостта на изследванията на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева е тяхното цитиране. Кандидатът има 54 цитирания, 36 от които са в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science - *Folia Oecologica, Biodiversity and Conservation, Biological Reviews, Nature Conservation Research.*

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ за научна област 4. *Природни науки, математика и информатика*; професионално направление 4.3. *Биологически науки* показва набор от точки, които покриват и дори надхвърлят повечето от критериите:

- Показатели от група А: дисертационен труд 50 т. (мин. 50)
- Показатели от група В: хабилитационен труд 110 т. (мин. 100)
- Показатели от група Г: научни публикации 258 т. (мин. 200)
- Показатели от група Д: цитирания 72 т. (мин.50)

Научните изследвания на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева са актуални и имат научна и приложна стойност. В проучванията са използвани съвременни и разнообразни методи за анализ - молекулярно-генетични, морфологични, биоакустични, в съчетание с добре подбрани и адекватни за получаване на достоверни резултати статистически

методи и подходи. Направеният преглед на представените научни трудове ми дават основание да приема, че личният принос за извършването на експериментите и техния анализ не буди съмнение. Приемам напълно справката за приносите на трудовете на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева. Те са представени в няколко направления: таксономия и филогения на твърдокрили насекоми, фаунистични приноси, екология на бръмбари от различни групи, както и научно-приложни приноси чрез биостатистически методи в изследвания на видове безгръбначни и гръбначни животни. Сред по-значимите приноси в тези направления могат да се посочат следните:

Приноси към изясняване на таксономичния състав на род *Trechus* (Coleoptera: Carabidae) на Балканите - Базирано на морфологията на мъжките едеагуси е установено наличието на пет таксона (видове и подвидове) в страната. Описан е един нов вид за науката - *T. strandzhensis* Kostova & Bekchiev, 2023 от Странджа планина. Съставен е илюстрован ключ за определяне на таксоните на *Trechus 'subnotatus'* в България по мъжки екземпляри [В4]; За първи път с микрофотографии е показана морфологията на едеагусите на видове от групата *T. 'subnotatus'*. Установената вариация и плавно преминаване от една крайна форма към друга с неясни граници в междинните форми, дава повод за съмнения за вероятни синоними в тази група трехуси и поражда нужда от преразглеждане на статуса на таксони, които биха могли да бъдат разглеждани или като отделни видове, или като единен полиморфен таксон [В1];

Приноси към таксономията на подсемейство Pselaphinae (Coleoptera: Staphylinidae) - Описан е нов вид за науката пселафин от слабопроучен регион на Северна България - *Bythinus tridentus* Bekchiev & Kostova, 2025 с находища Деветашка пещера, селата Митровци и Кула [Г6];

Приноси към изясняване филогенията и пътищата на разселване на защитения бръмбар буков сечко, род *Morimus* - Познанията за генетичното разнообразие на популациите на род *Morimus* Brullé, 1832 са съществено разширени чрез включване на липсващите досега данни за представителите на рода в България – *M. asper funereus* Mulsant, 1862, *M. verecundus bulgaricus* Danilevsky, 2016 и *M. orientalis* Reitter, 1894. Чрез молекулярно-генетичен анализ са идентифицирани три от познатите митохондриални линии на буковия сечко (Lb/HgA, L2 и L3). Разкрити са високи нива на генетичен обмен между повечето митохондриални линии, като същевременно се доказва, че част от най-източните популации вероятно са били изолирани за продължителни периоди [В2]. Тези изследвания имат не само високо научен, но и приложен характер по отношение

изготвяне на препоръки за опазване на генетичното разнообразие на *Morimus asper* s.l. в България.

Сред фаунистичните приноси на кандидата могат да се посочат получените нови данни за разпространението на бръмбари бегачи Coleoptera: Carabidae. Обобщени и картографирани са всички известни находища на таксоните от групата *Trechus 'subnotatus'* в България чрез синтез на полеви данни, литературни сведения и данни от музейни колекции. Нещо повече, извършеният таксономичен анализ дава основание на авторите да предложат *T. cardioderus goleshnicensis* Apfelbeck, 1918 да бъде изключен от фауната на България [В4, В1]. Получени са също нови данни за разпространението на бръмбари от подсем. Pselaphinae (Coleoptera: Staphylinidae) [Г7], както и за разпространението и предпочитанията към дадени местообитания на редки и защитени видове бръмбари [Г10].

Не малка част от изследванията на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева имат принос към екологията на бръмбари от различни групи, например в изясняване на ролята на сапроксилните бръмбари в протичането на естествените процеси в старите гори, както и необходимите мерки за тяхното опазване [Г17]; оценени и картирани са потенциалните местообитания на *M. asper* s.l. в страната чрез моделиране на екологичната ниша [В3].

Използването на биостатистически методи в изследванията на видове безгръбначни и гръбначни животни представляват съществена част в изследванията на кандидата. Приносите, произтичащи от тях са свързани с оценка на морфометричните белези в разграничаване на таксоните от групата *T. subnotatus* [В4, В1]; разработване на статистически обоснован дизайн на извадки за оценка и мониторинг на състоянието на сляпото куче *Nannospalax* (*superspecies leucodon*) (Nordmann, 1840) [Г12**]**, на пъстрия пор *Vormela peregusna* (Güldenstädt, 1770) и степния пор *Mustela eversmannii* (Lesson, 1827) [Г7], а така също в разкриване на връзката между позицията на опашката и определен тип поведение на дивата свиня *Sus scrofa* [Г5]. За първи път са представени виброакустични данни, подкрепени от статистически анализ на три вида мравки от род *Messor* от различни точки на разпространение като са доказани различия в звуковите характеристики на работничките при трите вида *Messor*, както и на популационно ниво при *M. ibericus* [Г3].

Гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева има също активна проектна и експертна дейност. Участник е в 28 научни и приложни проекти, от тях 2 международни, сред които важно място заема участието ѝ в разработката на методики за мониторинг и оценка на

състоянието на видове бозайници в България към Националната система за мониторинг на биоразнообразието.

Лични впечатления от кандидата. Познавам лично гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева. За мен тя е един активен и напълно утвърден изследовател в областта на таксономията, фаунистиката и екологията на твърдокрилите насекоми. В професионалните ни контакти винаги е проявявала отзивчивост и желание за съдействие.

Заключение

Въз основа на анализа на цялостната учебно-преподавателска и научно-изследователска дейност на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева считам, че тя напълно покрива изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент" съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски". Представени са достатъчно убедителни доказателства за нейната висока научна и преподавателска дейност. Научните и научно-приложните приноси на гл. ас. Румяна Костова-Бекчиева показват, че тя утвърден и уважаван учен в своята област и като доцент ще допринесе за успешното развитие на направлението, в което работи. Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка и препоръчам на членовете на почитаемия Факултетен съвет на Биологическия факултет да гласуват положително за избирането на гл. ас. д-р Румяна Костова-Бекчиева на академична длъжност "доцент" по професионално направление 4.3. Биологически науки (Зоология на безгръбначните животни – Ентомология, Биостатистика).

16.06.2026

Проф.д-р Даниела Николова